

Әдебиеттер тізімі:

1. Митина Н.А., Нуржанова Т.Т. Современные педагогические технологии в образовательном процессе высшей школы // Молодой ученый. – 2013. – №1. – С. 345-349.
2. Беянин В.А. Методическая система формирования исследовательской компетенции будущего учителя при изучении физики: дис. ... док. пед. наук: 13.00.02 / Беянин Валерий Александрович. 2012. – 483 с.
3. Teaching and learning physics using technology: Making a case for the affective domain, 29 Jun 2017, p 10.
4. Абдуразакова Д.М. Интерактивные методы обучения праву: учебно-методическое пособие для преподавателей и студентов /Д.М. Абдуразакова. – Москва: «Спутник +», 2008. – 125 с.
5. Давиденко В. Чем «кейс» отличается от чемоданчика?//Обучение за рубежом, №7, 2000. С. 82-85.

ТАРИХ САБАҒЫН ҚАШЫҚТЫҚТА ОҚЫТУ ӘДІСТЕРІ

Калиев Дастан Дуйсенұлы,
Заречный жалпы білім беру мекемесі,
тарих пәнінің мұғалімі
Нурфайлов Еркебұлан,
Заречный жалпы білім беру мекемесі,
тарих пәнінің мұғалімі
Медебаева Анелия Арманқызы,
Қостанай облысы дарынды балаларға арналған
«БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ лицей-интернаты»,
тәрбие ісі жөніндегі орынбасары

Аннотация

Тақырыптың өзектілігі білім беруді ақпараттандырудағы қоғамның әлеуметтік тапсырысымен және қазіргі білім беру парадигмасын компьютерлендірумен байланысты, ол білім беруді дамытуға, жеке, белсенді тәсілге, жалпы білім беретін мектептер базасында оқыту практикасына қашықтықтан сабақтарды енгізу қажеттіліктеріне бағытталған.

Қашықтан оқытуды ұйымдастыруға арналған көптеген құралдар бар: электрондық пошта, әлеуметтік желілер, бейнеконференция жүйелері, гипермәтіндік орта, мамандандырылған бағдарламалық жасақтама, олардың әрқайсысын бөлек немесе басқа құралдармен бірге пайдалануға болады.

Түйінді сөздері: Ақпараттандыру, қашықтықтан оқыту, белсенді тәсіл, бейнеконференция.

Аннотация

Актуальность темы обусловлена социальным заказом общества в информатизации образования и компьютеризации обучения современной парадигмой образования, ориентированной на развивающее обучение, личностный, деятельностный подход, потребностями во введении дистанционных уроков в практику обучения на базе общеобразовательных школ.

Существует большое количество инструментальных средств для организации дистанционного обучения: электронная почта, социальные сети, системы видеоконференции, гипертекстовые среды, специализированное ПО, каждое из которых может быть использовано отдельно или совместно с другими инструментальным и средствами.

Ключевые слова: Информатизация, дистанционное обучение, активный подход, видеоконференция.

Abstract

The relevance of the topic is due to the social order of society in the informatization of education and computerization of education by the modern paradigm of education, focused on developmental learning, personal, activity-based approach, the need for the introduction of distance lessons into the practice of teaching on the basis of comprehensive schools.

There are a large number of tools for organizing distance learning: e-mail, social networks, video conferencing systems, hypertext environments, specialized software, each of which can be used separately or in conjunction with other tools and tools.

Keywords: Informatization, distance learning, active approach, video conference.

Ковид-19 пандемиясы әсерінен оқушылардың мектептерге бара алмауына байланысты 2020 жылдың көктемі мектептерде қашықтықтан оқытуды жылдам мәжбүрлі түрде енгізуімен есте қалды. Әрине, қашықтықтан оқыту технологияларын білім беру үдерісіне енгізу идеясының практикада қолданылуы бірінші рет емес.

«Қашықтықтан оқыту формасын құрудың алғашқы әрекетін Ян Коменский 350 жыл бұрын иллюстрацияланған оқулықтарды кең білім беру практикасына енгізген кезде бастаған деп есептеледі. Ол өзінің «Ұлы дидактикасын» жаза отырып, білім беруде жүйелік тәсілді қолдануға негіз жасады. Көптеген зерттеушілер оны қашықтықтан білім берудің атасы деп таниды». Әрине, бұл біздің уақытымызда байқайтын формат емес. XXI ғасырдың басында бірнеше сатыда өзгеріп, алға ұмтылған серпіліс байқалады. Бұл, ең алдымен, адам өміріне компьютерлердің, гаджеттердің, ақылды құрылғылардың және, әрине, интернеттің ауқымды жылдам енуімен байланысты деп ешкім да айта алмайды, онсыз қазіргі заманғы адамның өмірі онсыз да мүмкін емес болып көрінеді [1].

Егер қашықтықтан оқыту технологияларын енгізу мен белсенді қолдануды алдымен елдің жоғары оқу орындарында байқасақ, енді олардың мектептердегі оқу процесінде, оның ішінде тарих сабақтарында қолданылуын байқаймыз. Техникалық прогрестің жаңашылдығы біздің күнделікті өмірімізде көбірек орын алады және қашықтықтан оқыту дамудың жаңа кезеңіне өтеді деп болжай аламыз, қазіргіден айтарлықтай ерекшеленеді.

Тақырыптың өзектілігі білім беруді ақпараттандырудағы қоғамның әлеуметтік тапсырысымен және қазіргі білім беру парадигмасын компьютерлендірумен байланысты, ол білім беруді дамытуға, жеке, белсенді тәсілге, жалпы білім беретін мектептер базасында оқыту практикасына қашықтықтан сабақтарды енгізу қажеттіліктеріне бағытталған.

Қашықтықтан оқытуды ұйымдастыруға арналған көптеген құралдар бар: электрондық пошта, әлеуметтік желілер, бейнеконференция жүйелері, гипермәтіндік орта, мамандандырылған бағдарламалық жасақтама, олардың әрқайсысын бөлек немесе басқа құралдармен бірге пайдалануға болады [2].

Заречный ауылындағы «Мемлекеттік тілде оқытатын Заречный жалпы білім беру мекемесінде» 8 және 11-сыныптарда тарих сабағын оқытудың алғашқы тәжірибесі бойынша жұмыста қашықтықтан оқыту элементтері бірден қолданылды.

Мектептегі қашықтықтан оқыту әр түрлі құралдарды қолдану арқылы жүзеге асырылды. Жұмыстың көп бөлігі Вконтакте (VK) әлеуметтік желісінде «Тарих бізде. Қоғамдық пәндер», VK чаты арқылы ҰБТ жұмыстарына жеке дайындық жүйесі қолданылды. Кез-келген оқушы тест жұмысында кездесетін тақырыптар бойынша тапсырмалар, талдау және ұсыныстар ала алды.

Дизайн және зерттеу қызметінде қашықтықтан оқыту құралдарын қолдану мысалын қарастырайық. 8 және 11-сыныптарда курстың соңында жергілікті «Минуталық тарих немесе минуттық өмірбаян» жобасы аясында кез-келген ұнаған тақырыптың мазмұнын немесе тарихи кейіпкер туралы бір минут ішінде ашу ұсынылды. Жобаларды құру бойынша жұмыс қашықтықтан 2-3 адамнан тұратын топтарда жүргізілді. Бейнелер жасауға арналған бағдарламаны (MoveАvi, Video Editor, InShot немесе басқа ақысыз бағдарлама, смартфонға арналған қосымша) қолдана отырып, оқушылар осы мақсатқа арналған видео альбомға өз бетінше жүктеп, сол жерден үздіктерін бөлек бейнеге орналастырды [2].

Жобалармен жұмыс барысында оқушылар қиындықтарға жиі тап болды. Жобалар бойынша барлық байланыс жоғарыда аталған VK-ның қауымдастығы чатының көмегімен жүзеге асырылды. Осылайша, жаттығу сабақтарының уақыты айтарлықтай үнемделді. Жобаларды бағалау критерийлері де бөлек постта жарияланды.

Қазіргі заманғы қашықтықтан оқыту келесі негізгі элементтерді қолдануға негізделген:

- ақпарат тасымалдау құралдары (пошта, теледидар, радио, ақпараттық байланыс желілері);

- ақпарат алмасудың техникалық ортасына тәуелді әдістер.

Төменде тарихты кешенді қашықтықтан оқытуды ұйымдастыруға болатын сайттар келтірілген, соның ішінде әртүрлі формаларды қолдану мүмкіндігі бар: мәтін алмасудан (чат технологиялары) виртуалды тақта көмегімен бейнекоммуникация арқылы интерактивті өзара әрекеттесуге дейін, автоматтандырылған басқару мүмкіндігі бар және материалды игеру туралы статистикада бар[3].

«Білім ленд» – бұл ақысыз қызметтердің жиынтығы: интерактивті тапсырмалар, сыныппен видео сабақтар, үй тапсырмалары мен тесттер, оқушылардың жетістіктері статистикасы және сайт мұғалімдерімен онлайн сабақтарды тарату. Бұл синхронды және асинхронды өзара әрекеттесу кезінде қашықтықтан оқыту тарихын құруға қолайлы.

«Google Classroom» (Google Sites) – осы платформалар арқылы оқу үдерісін құруға ыңғайлы: оқу материалдарын орналастыру, пікірталастар өткізу, кері байланыс алу.

Күнделікті өмірде мұғалімге ыңғайлы кез-келген платформаны білім беру мақсатында пайдалануға болатындығы сөзсіз (Вконтакте, Instagram, Facebook және т.б.). Оларды білім беру мақсатында сынып-сабақ жүйесімен бірге қолдануға болады, өйткені ол жоғарыда аталған Вконтакте сайтында апробация кезінде және оны толық ауыстыру кезінде қолданылған. Бүкіл сынып кіретін әлеуметтік желілердегі жабық топ білім беру процесіне қатысушылардың бейтаныс веб-сайттың интерфейсін түсіну тапсырмасын едәуір жеңілдетеді[3].

Алайда, қашықтықтан білім беру технологиялары автоматты түрде мемлекеттік білім беру стандартын жүзеге асырудың бірімәнді құралына айналмайтынын ескеру қажет.

Мемлекеттік білім беру стандарты мен қашықтықтан оқыту технологиялары міндеттерін үйлестіру үшін мақсатты жұмыс қажет:

- қашықтықтан оқытудың оңтайлы жүйесін таңдау;

- әр түрлі топтар топтамасын қамтитын оқу-әдістемелік кешенді әзірлеу: ақпараттық материалдар, диагностикалық материалдар, байланыс және өзара әрекеттесу үшін материалдар;

- қашықтықтан курстар құру және қашықтықтан оқыту технологиялары қолдану үшін жетекші педагогикалық тәсілді таңдау (егер репродуктивті тәсілге негізделген болса, онда қажетті нәтижеге қол жеткізу мүмкін емес).

Мектептің тарих курсы шеңберінде оқушылармен тиімді өзара әрекеттесуге және пайдалануға мүмкіндік беретін қашықтықтан оқытудың келесі элементтерін ескермеу мүмкін емес, бұл белгілі бір білім беру міндеттерін жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

Сіз нақты уақыт режимінде онлайн сабақ ұйымдастыруға болатын қызметтер. Олар жеке немесе топтық форматта байланыс орнатуға мүмкіндік береді. Төменде олардың бірнеше сипаттамалары мен ерекшеліктері келтірілген.

Zoom – бұл бейнеконференциялар мен вебинарларға арналған қызмет. Тегін нұсқада сіз 40 минутқа дейін және 100 адамға арналған кездесулер өткізе аласыз. Оқушылар кездесуге телефондары арқылы (Zoom қосымшасын смартфондарына орнатуды ұсынамыз) немесе компьютер арқылы қосыла алады. Кездесуге қатысушылардың әрқайсысы дауыспен сөйлеуге, бейне көрсетуге және өз экранымен бөлісуге мүмкіндік алады[4].

Facebook Live – бейнелерді тікелей Facebook-тен жіберіңіз. Жабық сынып тобын құрыңыз, онда сіз тікелей трансляцияларды бастауға және онлайн сабақтар өткізуге болады. Тегін. Уақыт шектеулері жоқ.

Instagram Live – Instagram-дан бейнені тарату Егер оқушылар сіздің парақшаңызға тіркелсе эфир туралы хабарлама алады. Немесе жеке сынып аккаунтын ашып, сол жерде онлайн кездесулер өткізіңіз.

Periscope – бұл тікелей эфирде таратылатын қосымша. Оқушылар сіздің хабарларыңызды көруі үшін, олар осы қосымшаны телефонына орнатып, тіркелуі керек.

Skype – бұл бейне конференция қызметі. Әрбір оқушының Skype есептік жазбасы болуы керек. Сынып тобы құрылып, белгілі бір уақытта қоңырау шалынады, оған топтың барлық мүшелері қосылады[4].

Білім беру мазмұнын беру бойынша көптеген қызметтер бар. Біз оларды ақпарат түріне қарай санаттарға бөлдік.

Бейнені камераға жазу арқылы (мысалы, смартфон) немесе экрандық жазба арқылы жасауға болады. Screencast-O-Matic (<https://screencast-o-matic.com>) скринкасттар (монитор экранынан видео) жасауға, веб-камера арқылы бейнені жасауға немесе веб-камерадан бейнені және бейнені бір уақытта жазуға мүмкіндік береді. Бейне 15 минуттан аспайтын мерзімде жазылып, компьютерде сақталады немесе YouTube сайтында жарияланады. Экранды түсіруге арналған кадрды қажетті өлшемге дейін өңдеуге болады. Жазуды кідіруге және экрандағы кадрдың орнын өзгертуге болады. Бұл қызметтің көмегімен сіз:

- техникалық дайындықты жазу (бағдарламалармен және қызметтермен жұмыс жөніндегі нұсқаулық);

- тақырып бойынша түсіндірмелерді жазу (сабақ, дәріс);

- жаттығулар мен проблемалық шешімдерді жазу жүргізе аласыз[5].

Google Docs-тағы жұмыс парақтары. Олардың көмегімен оқу материалын құруға және студенттерге қол жетімділікті қамтамасыз етуге болады. Олардың әрқайсысы өздері үшін көшірме жасай алады, оқытушыға түсініктеме беру құқығымен (және керісінше), жеке немесе біреумен бірлесіп жұмыс істей алады (тапсырмаға байланысты). Осылайша, оқушылардың жұмысын қадағалап, оларға бағыт-бағдар беру ыңғайлы. Материалды өз бетінше зерделеу және білімді қашықтықтан үйренудің сынағы ретінде пайдалануға болады. Мысалы, 5-сыныптағы тарих сабағында «Ежелгі Грецияның табиғи жағдайы және халқы» тақырыбында оқушыларға Google құжаттарындағы кесте ұсынылады, әр оқушының мәліметтерін, жеке тапсырмалары мен мәліметтерін толтыру үшін ортақ қол жетімділікте бағандар жасалынады. Толтыру барысында оқушылар бір-бірінің материалын (мәтін, суреттер, бейнелер, сілтемелер) көре алады, сұрақтар қоя алады, нақтылай алады, сол арқылы материалды алдын-ала зерттеп, басқалармен салыстыра алады. Сабақта әр оқушы немесе оқушылар тобы өз материалдарын ұсынады.

Edpuzzle (<https://edpuzzle.com/>) – мұғалім интерактивті бейнелерді видеоға бір дұрыс жауабы бар викторина немесе ашық сұрақтар, немесе аудио форматтағы түсініктемелер, мәтіндік түсініктемелер немесе аудио қосу арқылы жасай алады. Бейнелер YouTube, Vimeo, National Geographic сияқты әртүрлі веб-сайттардан қосылады. Edpuzzle-да сынып құрылады, ал мұғалім оқушылардың осы оқу материалы бойынша жұмысын бақылай алады.

Өзін-өзі тексеру тестілері сыныптағы жүйелі бақылау жұмыстары болмаған кезде немесе басқа жағдайда маңызды. Осы қызметтердің көмегімен оқушылар тақырып бойынша түсініктерін тексере алады. VideourokiNet – тексеру үшін дайын тестілерді құруға және қолдануға мүмкіндік беретін қарапайым қызмет: бос орындармен мәтін, жіктеу, уақыт шегі, автоматты балл, интерактивті тапсырмалар және т.б.

Интерактивті VR білім беру: мысалы, «3D Acropolis, VR» (Playmarket-тен жүктеуге болады). Виртуалды шындық режимінде басыңызды оңға немесе солға еңкейтiңiз, ежелгі грек сәулет өнерінің мұралары арқылы жүре аласыз. Бұл технология қазіргі уақытта қарқынды дамып келеді және қашықтықтан білім берудің білім берудегі мүмкіндіктерін кеңейтуге мүмкіндік береді[4].

Қашықтықтан білім беру технологияларын қолданғанда, тақырып бойынша материалдың игерілуін бақылау – мониторинг туралы есте сақтау қажет. Мониторинг дегеніміз – оқу процесін бақылау. Төменде студенттердің тапсырмаларды қалай жеңетінін бақылауға көмектесетін қызметтер ұсынылған.

Google кестесінде «үлгерім кестесін» құру арқылы сіз оқушылардың аты-жөндерін (қатарларын) және оқушылар орындауы керек тапсырмалар / қадамдар тізімін енгізе аласыз. Оқушыларға редакциялауға рұқсат беріледі. Олар осы кестеге кіріп, тапсырманың аяқталғанын белгілей алады. Сонымен қатар, олар тапсырманы орындау қиындықтарына байланысты жасыл, сары немесе қызыл түстермен белгілей алады.

Lekta – бұл жаңа буынның сандық білім беру платформасы. Электрондық контент галереялар, бейне және аудио материалдар, интерактивті карталар, тренажерлар, сөздіктер және тағы басқаларды қамтиды (<https://lecta.rosuchebnik.ru/>). Цифрлық білім беру платформасында келесі қызметтер бар: Сынып жұмысы (дайын жұмыс бағдарламалары, тақырыптық жоспарлау және сабақтарға арналған презентациялар), Тест жұмысы (әр түрлі деңгейдегі жаттығулар мен тест тапсырмалары), ыңғайлы навигациясы және медиа объектілері бар 500-ден астам электрондық оқулықтар, VLOOKUP тренажеры – VLOOKUP өткен және сәтті жазуды қайталаудың бірнеше нұсқасы[5].

Atlas + (<https://lecta.rosuchebnik.ru/atlasplus>) – география мен тарих бойынша атластарға арналған ақысыз онлайн – қосымшасы, ол карталармен жұмыс істеу және ҰБТ, қорытынды емтихандарға дайындалу және машықтандыру дағдыларын игеруге арналған бірқатар интерактивті тапсырмаларды қамтиды. Atlas+ басып шығарылған атласқа қарағанда әлдеқайда көп мүмкіндіктер ұсынады және әртүрлі типтегі бірнеше жүздеген тапсырмалардан тұрады: жауапты таңдау, интерактивті палитра, картаға түсіру, мәтін енгізу, картаға аттар, күндер мен белгішелер орналастыру және басқалары [5].

Қашықтықтан оқыту технологиялары енгізу білім беру үдерісін тек пәнге ғана емес, сонымен бірге метасубъект нәтижелеріне бағыттауға мүмкіндік береді. Оқу процесінде оқушылардың өзіндік жұмысын кеңінен ұйымдастыру, формативті бағалауды қолдану, жобалық іс-шараларды ұйымдастыру, төмендегі кестеде келтірілген сайттардың, блогтардың және басқа да ақпараттық ресурстардың мүмкіндіктерін пайдалана отырып, біртіндеп оқушылардың портфолиосын қалыптастыру мүмкін болады.

Осылайша, тарихты қашықтықтан оқыту мектеп жүйесінің кеңеюіне сенімді бола алады. Бірақ бұл кеңейту тарихты оқытудың әдеттегі формалары мен дәстүрлі әдеби құралдарды ығыстыру есебінен емес, оларға қосымша немесе карантин сияқты ерекше жағдайлармен байланысты болған жағдайда оларды ауыстырудың орнына ғана.

Әдебиеттер тізімі:

1. В помощь аспирантам. Краткая история дистанционного образования. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://dis.finansy.ru/a/p..>
2. Дистанционное обучение в средней школе какличностно-ориентированная форма лицейского образования. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://festival.1september.ru/>
3. Дистанционное обучение. [Электронный ресурс].Режим доступа: <http://www.web-learn.ru/index.php...>
4. Дистанционное обучение в средней школе какличностно-ориентированная форма лицейского образования. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://festival.1september.ru/>
5. Дистанционное образование: плюсы и минусы.[Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://dtraining.web-3.ru/>